

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ความเข้มแข็งของชุมชนคลองเตยในการแก้ไขปัญหาเสพติด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบมีส่วนร่วมโดยศึกษาสถานการณ์ยาเสพติด ในชุมชนคลองเตย ความเข้มแข็งของชุมชนคลองเตย ในด้านการรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชน มีการเรียนรู้ การจัดการและการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน โดยการจัดเวที ประชาคม การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก

พื้นที่ทำการศึกษา

ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะล๊อค 7,8,9 และชุมชน 70 ไร่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกกลุ่มกิจกรรม ผู้ค้า ผู้เสพยาเสพติด และผู้นำองค์กรภาคประชาชนในเขตคลองเตย

ขั้นตอนการวิจัย

1. คัดเลือกชุมชนเป้าหมาย คือ ชุมชนล๊อค 7,8,9 และชุมชน 70 ไร่
2. ศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชน และสภาพการณ์ปัญหาเสพติด เพื่อทำความเข้าใจ และใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษา
3. ศึกษาเอกสารซึ่งประกอบด้วย เอกสารทั่วไป แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ประสานกับฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตคลองเตย
5. สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 5.1 ผู้นำชุมชน
 - 5.2 สมาชิกกลุ่มกิจกรรม
 - 5.3 ผู้ค้า ผู้เสพ
 - 5.4 ผู้นำองค์กรภาคประชาชนในเขตคลองเตย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานชุมชนเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชนและลักษณะปัญหาสุขภาพจิต
2. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน สมาชิกกลุ่มกิจกรรม ผู้ค้า ผู้เสพ และผู้นำองค์กรภาคประชาชนในเขตคลองเตย
3. แนวคำถามการจัดสนทนากลุ่ม เป็นแนวคำถามกว้างๆ เพื่อระดมความคิดและรวบรวมข้อมูล และนำมาหาข้อสรุป
4. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การได้มาซึ่งข้อมูลนั้น งานวิจัยฉบับนี้ใช้วิธีการจัดเวทีประชาคม การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดเวทีประชาคม

วัตถุประสงค์ของการจัดเวทีประชาคมเพื่อรวบรวมข้อมูลทั่วไป นำไปใช้ในการหาข้อสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติด ในชุมชนคลองเตยหลังเสร็จสิ้นโครงการประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด พุศฉิกายน 2546 และวิธีการที่ชุมชนใช้ในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ดังนั้น ประเด็นในการจัดเวทีประชาคม ประกอบด้วย เรื่อง

1.1 สถานการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชนหลังโครงการประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด

1.2 ความร่วมมือในชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาโดยชุมชน

2. การสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยจัดให้มีการสนทนากลุ่มโดย แยกผู้ให้ข้อมูลหลักที่ผ่านการร่วมเวทีประชาคม ออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 7 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน สมาชิกของกลุ่มกิจกรรม ผู้ค้า ผู้เสพ รวม 28 คน ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม เกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

2.1 สถานการณ์เกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชนหลังโครงการประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด

2.2 ความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต ในด้านการรวมตัวเป็นองค์กรชุมชน มีการเรียนรู้ การจัดการ และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตร่วมกัน

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก

วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมรายละเอียดของข้อมูลไปใช้ในการหาข้อสรุปว่า ชุมชนคลองเตยมีการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างไร โดยคัดเลือกจากตัวแทนผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 กลุ่ม มากลุ่มละ 2 คน รวม 8 คน

4. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้เข้าไปร่วมจัดกิจกรรมประชุมผู้นำชุมชน และตัวแทนองค์กรชุมชนกับสำนักงานเขตคลองเตย เพื่อศึกษาปัญหาและสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล โดยนำข้อมูลจากการจัดเวทีประชาคม การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก มาถอดข้อความรวมทั้งจัดข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษาและหาข้อสรุป